

Activiteitenplan 2022

Netwerkactiviteiten

SAE Symposium & Dijksterhuislezing

Jaarlijks terugkerend evenement dat wordt georganiseerd in samenwerking met en bij een van de deelnemers. De Dijksterhuislezing is vernoemd naar de internationaal vermaarde wetenschapshistoricus Eduard Jan Dijksterhuis (1892-1965), die zich zowel op het gebied van de natuurwetenschappen als op dat van de humaniora bewoog.

- De Dijksterhuislezing 2022 wordt georganiseerd met de Universiteit van Amsterdam (UVA).

Lobby auteursrechten

Als vertegenwoordiger van het academisch erfgoed participeert de SAE in de landelijke werkgroep auteursrecht van DEN en Kennisland. Binnen deze werkgroep wordt kennis uitgewisseld over auteursrechtzaken rondom erfgoed en wordt een gezamenlijke lobby gevoerd richting de landelijke en Europese politiek.

Vergroten/ verbreden van het netwerk.

Het streven van de SAE is een deelname van alle Nederlandse universiteiten. Daarnaast wordt geïnvesteerd in relaties met gelieerde instellingen en gezocht naar mogelijke geassocieerde deelnemers.

Internationale netwerkactiviteiten

De SAE is actief binnen Universeum (European Academic Heritage Network). Dit netwerk komt 1 x per jaar bijeen voor een conferentie bij een van de aangesloten universiteiten. De coördinator van de SAE is binnen Universeum medeverantwoordelijk voor de Working Group Digital Initiatives.

Communicatie

www.academischerfgoed.nl (corporate website)

Deze website is het visitekaartje van de SAE.

- De website bevat een agenda voor promotie van (netwerk)activiteiten en tentoonstellingen van partners en aanverwante instellingen.
- Eind 2020 is een weblog toegevoegd, waar deelnemers artikelen kunnen plaatsen met betrekking tot de eigen collecties/ activiteiten. Dit kunnen originele artikelen zijn of doorplaatsingen.

E-mail Nieuwsbrief

Er wordt maandelijks een e-mail nieuwsbrief verstuurd naar ca. 1000 contacten, met selecties uit de agenda, updates van activiteiten en nieuwe weblogs.

www.medischerfgoed.nl

Deze website wordt bijgehouden door het collectief Medisch Conservatoren Nederland. De website fungeert als etalage voor het medisch erfgoed in Nederland.

www.expeditiewikipedia.nl

Deze site is in maart 2015 opgeleverd als een van de resultaten van het project Expeditie Wikipedia. De site is een zogenaamde webapplicatie die fungeert als etalage voor het project. De achterliggende techniek is onder een vrije licentie beschikbaar om door derden te worden gebruikt.

SAE-rapport

Op regelmatige basis verschijnt er een SAE-uitgave als borging/ resultaat van een werkgroep, project of serie workshops. Het rapport heeft een vaste SAE-vormgeving, wordt als download aangeboden en een beperkte oplage wordt verspreid onder de deelnemers en verstuurd naar stakeholders.

- In 2022 wordt gewerkt aan twee uitgaven: van de werkgroep Erfgoed van de sociale wetenschappen en van de werkgroep Universitaire collecties in koloniale context.

CONCEPT

Kennisuitwisseling: werkgroepen & klankbordgroepen

Werkgroepen worden opgezet rondom een thema of project en worden ondersteund door de SAE. De effectiviteit van de werkgroepen is afhankelijk van de grootte van de groep, en de inzet en beschikbare tijd van de leden. De SAE wil de effectiviteit van de werkgroepen vergroten door de organisatie ervan te formaliseren (onder andere door het aanstellen van een voorzitter). Daarnaast wordt voor iedere werkgroep een eigen plek op de SAE-website gecreëerd waar resultaten kunnen worden gedeeld.

Klankbordgroep Auteursrecht

Binnen de klankbordgroep auteursrecht wordt kennis en informatie gedeeld over ontwikkelingen op het gebied van de auteursrecht en privacy wetgeving. Een keer per jaar wordt een studiedag georganiseerd. Daarnaast worden best practices, rapporten en overeenkomsten gedeeld met het netwerk via een besloten netwerk.

Werkgroep universitaire collecties in koloniale context

De opdracht van deze werkgroep is om voor het SAE-netwerk te signaleren welke ontwikkelingen er zijn rond het dekoloniseren van collecties en bij te dragen aan de expertise-ontwikkeling van het SAE-netwerk.

Er wordt vaak gewezen op het wezenlijk koloniale karakter van het instituut "museum". Voor de Nederlandse universiteiten met wortels van voor WOII gaat dat tot op zekere hoogte ook op. En dat vindt zijn weerslag in de collecties: niet alleen in de antropologische, natuurhistorische of anatomische items, maar ook in de onderzoekarchieven, kaarten, foto's en boeken. Wat zijn hier de implicaties van?

- De werkgroep ontwikkelt een richtlijn voor de omgang met universitaire collecties in een koloniale context. Deze richtlijn wordt in het voorjaar van 2022 gepresenteerd.
- De werkgroep organiseert 2 keer per jaar een expertise bijeenkomst.
- De werkgroep onderhoudt relaties met het project Pressing Matter, maakt gebruik van de daar ontwikkelde expertise en zal enkele gezamenlijke activiteiten organiseren (vanaf 2023).
- Leden van de werkgroep: Esther Boeles (UvA); Garrelt Verhoeven (UB Leiden); Abel Streefland (TU Delft); Anneke Groen (WUR); Reina de Raat (UU); Arjen Dijkstra (RUG)
- Voorzitter: Esther Boeles.

Werkgroep medisch erfgoed

De werkgroep medisch erfgoed komt voort uit het overleg medisch conservatoren. De werkgroep komt minimaal 2 keer per jaar bij elkaar. Vanuit de werkgroep leeft al langer het voornemen om een project op te zetten, of activiteiten te organiseren rondom de ethische aspecten van medische collecties. Onder andere vanwege de Corona beperkingen zijn deze plannen tot nu toe niet van de grond gekomen.

Beheerders van medisch erfgoed hebben regelmatig te maken met ethische aspecten van het bewaren en presenteren van deze collecties. De historische, wetenschappelijke en museale belangen strijden hierbij met ethische opvattingen en juridische regels. De manier waarop instellingen hiermee omgaan verschilt. Het doel van de werkgroep is om de aanwezigheid van dergelijk materiaal in beeld te krijgen, te onderzoeken wat op dit moment de dagelijkse praktijk is bij SAE-deelnemers en collega instellingen, en om een gezamenlijke verklaring of leidraad te ontwikkelen voor de omgang met medische collecties ten behoeve van het toegankelijk maken voor onderzoek en publiek.

- Leden van de werkgroep: Mieneke te Hennepe (Boerhaave), Laurens de Rooy (Vrolik), Reina de Raat (UU), Lucas Boer (Radboud UMC)
- Voorzitter werkgroep: vacant

Working Group Digital Initiatives

De SAE is lid van de Universeum Working Group Digital Initiatives. Deze werkgroep verzorgt jaarlijks een workshop tijdens Het Universeum congres. In 2021 werd dit congres samen georganiseerd met UMAC (ICOM Committee for University Museums and Collections). De werkgroep verzorgde een sessie waarin live bezoeken aan collecties werden afgelegd. De VU presenteerde in deze sessie haar nieuwe depot en museum Vrolik gaf een rondleiding door de vaste opstelling.

Sinds 2020 organiseert de werkgroep maandelijks online ontmoetingen onder de titel *Monday Morning Coffee*. Dit zijn informele bijeenkomsten die rondom een thema of speciale gast zijn georganiseerd.

- In 2021 is door de werkgroep een Erasmus Plus projectaanvraag geïnitieerd, rondom 'object based teaching'. Deze aanvraag is gehonoreerd en het project zal in 2022 van start gaan.

- Leden van de werkgroep zijn: Frank Meijer (SAE), Delphine Issenmann (University of Strasbourg), Martin Stricker (Humboldt University Berlin)

Werkgroep sociale wetenschappen

Doel van de werkgroep: het creëren van bewustwording bij de erfgoedbeheerders en faculteiten over het erfgoed van de sociale wetenschappen. Met andere woorden: de emancipatie van het erfgoed van de sociale wetenschappen.

Het doel van de werkgroep komt voort uit de aanname dat er binnen het academisch erfgoed domein minder aandacht is voor, en kennis over het erfgoed van de sociale wetenschappen. Bijvoorbeeld in vergelijking tot dat van de exacte wetenschappen. Dit heeft te maken met het relatief jonge leeftijd van de sociale wetenschappen, en de ogenschijnlijk minder (aansprekende) fysieke erfgoedobjecten.

- Om dit te toetsen wordt een inventarisatie gestart onder de deelnemers en worden de resultaten ervan gedeeld in een publicatie.
- De leden van de werkgroep zijn: Chris Dols (RUN), Pieter Siebers (Tilburg University), Ingrid van der Bij (RUG, ADNG)
- Voorzitter: vacant
- Om de effectiviteit van de werkgroep te vergroten worden in 2022 extra leden gezocht.

CONCEPT

Werkgroep wetenschappelijke archieven

Deze werkgroep richt zich op vraagstukken rondom het bewaren van persoonlijke (project) archieven van wetenschappers.

Speciale aandacht voor born digital en persoonlijke (hoogleraar) archieven.

Na het verschijnen van het Wiki Wetenschappers rapport in 2020 is de werkgroep hoogleraren inactief geweest. Begin 2022 wil de SAE de werkgroep opnieuw opstarten, met een eerste bijeenkomst samen met het Noordhollands Archief. Het Noordhollands Archief heeft in het verleden een actieve rol vervuld in het beheer van wetenschapsarchieven. Dat is later overgegaan in een vangnet functie.

Het Noordhollands Archief heeft de SAE benaderd met de vraag om in contact te komen met andere instellingen om kennis en ervaringen uit te wisselen rondom hoogleraar archieven.

- Leden van de werkgroep: nader te bepalen.

Kennisuitwisseling: Activiteiten & projecten

Erasmus Plus: Toolbox for Object Based Teaching Online

Het hoofddoel van dit project is het bevorderen en ondersteunen van innovatieve 'objectbased' onderwijsmethoden en -praktijken (tools) in het hoger onderwijs. Dit doen we

door bestaande methoden te verzamelen en te evalueren. En ze vervolgens te verrijken en te delen via een innovatieve online toolbox. De focus van het project ligt op digitale en hybride didactische situaties.

- De SAE is een van de aanvragers van het project, samen met de Universiteit Straatsburg, Humboldt Universitet Berlijn, Universiteit van Padua, Universiteitsmuseum Gent, en Things That Talk.
- De SAE is vooral actief in het eerste deel van het project, het (laten) uitvoeren van onderzoek naar de verschillende onderwijsmethoden en praktijken in Europa. De precieze invulling en afstemming zal nog plaatsvinden in november en december.
- Het project start in februari 2022, met een looptijd van drie jaar.

Project pressing matter

De Stichting Academisch Erfgoed is partner van het project Pressing Matter, dat gefinancierd wordt vanuit de Nationale Wetenschapsagenda. De titel van het project is: "Pressing Matter: Ownership, Value and the Question of Colonial Heritage in Museums". Het project gaat over de rol die koloniale collecties kunnen spelen in het oplossen van spanningen tussen alle mogelijke betrokkenen rondom onze omgang met het koloniale verleden.

Vanuit de SAE zijn Museum Vrolik, en de universiteitsmusea van Utrecht en Groningen direct betrokken bij het project. Zij hebben een actieve rol binnen verschillende werkpakketten. Onder andere met betrekking tot herkomstonderzoek, het ontwikkelen van tentoonstellingen en citizen science activiteiten.

- De SAE heeft meegewerkt in de aanvraagfase en heeft bemiddeld bij het verbinden van de hierboven genoemde musea aan het project.
- Vanuit de werkgroep universitaire collecties in koloniale context worden relaties onderhouden met het project, en wordt gebruik gemaakt van de daar ontwikkelde expertise.
- In de tweede fase van het project (na 2023) organiseert de SAE samen met Pressing Matter een studiedag waar de koloniale context van de wetenschap centraal staat, en waar de eerste onderzoeksresultaten kunnen worden gepresenteerd en getoetst.

Initiatieven voor projecten

Samenwerking Wikimedia Indonesië

Opzetten van een samenwerking met Wikimedia Indonesië rondom het beschikbaar stellen van materiaal met betrekking tot Indonesië, uit de collectie van de SAE-deelnemers. De SAE fungeert hier als verbinder tussen de instellingen en de vertegenwoordigers van WM Indonesië.

- In 2021 zijn twee verkennende bijeenkomsten georganiseerd. In 2022 wordt het initiatief verder uitgewerkt.

Bijlage: Overzicht Dijksterhuislezingen

De Dijksterhuislezing is vernoemd naar de internationaal vermaarde wetenschapshistoricus Eduard Jan Dijksterhuis (1892-1965), die zich zowel op het gebied van de natuurwetenschappen als op dat van de humaniora bewoog. De Dijksterhuislezing is een initiatief van de Stichting Academisch Erfgoed.

2004	Leiden	Vincent Icke (UL): Christiaan Huygens in de onvoltooid verleden toekomstige tijd.
2005	Groningen	Herman Pleij (RUG): Vergeten om te overleven of Onthouden om te bestaan.
2006	Utrecht	Herman Philipse (UU): Hoe leggen we in de toekomst ons verleden vast?
2007	Amsterdam (UvA)	Gerard Rooijackers (UvA): Gedachtegoed: De culturele biografie van het academisch
2008	Delft	Salomon Kroonenberg (TUD): De stenen achterna.
2009	Leiden	Harm Beukers (UL): Over Drakenbloed en Drakentanden.
2010	Utrecht	Wijnand Mijnhardt (UU): Tussen publiek en ivoren toren.
2011	Groningen	Douwe Draaisma (RUG): Het academisch geheugen.
2012	Eindhoven	Ruth Oldenzien (TU/e): Collecting today for tomorrow.
2013	Amsterdam (VU)	Piek Vossen (VU): Het nieuws van vandaag is het erfgoed van morgen.
2014	Groningen	Doeko Bosscher (RUG): Van visioen tot desillusie en terug. De kern van het hedendaagse academische milieu.
2015	Nijmegen	Carla Rita Palmerino (RUN): E.J. Dijksterhuis, veerman tussen exacte wetenschap en literaire cultuur.
2016	Maastricht	Ernst Homburg (UM): Limburgse wetenschappelijke collecties, hun teloorgang en wederopstanding, 1750-2000.
2017	Leiden	Erik Kwakkel, (UL): Academisch Erfgoed in het digitale tijdperk: Wat wil de gebruiker?
2018	Wageningen	Adriaan Geuze (WUR): De sublieme ingenieurstraditie: 1850-1970.
2019	Tilburg	Bas Haring (UL): De Verbeelding van de Sociale Wetenschappen.
2020	Amsterdam (VU)	Jacqueline Bel, (VU): Multatuli en Kuyper, een onverwachte verwantschap?
2021	Delft	Dominique Ngan-Tillard (TUD), Revisiting Heritage at the digital age.